

De invloed van de migratieachtergrond op de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken.

Student: V. L. Schuur (S3089649)

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Masterthesis Orthopedagogiek

Eerste begeleider: Dr. F. Middel

Tweede beoordelaar: Prof. Dr. M.W.G. van Dijk

Mei 2025

Aantal woorden: 6603

Abstract

This study investigates the difference between the meaningful participation of children with and without a migration background within child protection investigations. The right to participate is established in Article 12 of the Convention on the Rights of the Child and emphasizes that in any judicial proceedings, children should have the opportunity to be heard (IVRK, 1989). Personal characteristics, like the migration background, can influence the participation (Middel et al., 2019; Middel et al., 2021). In this paper, a comparative study has been conducted to investigate the difference between the participation of children with a migration background and children without a migration background. In order to study this, the Meaningful Participation Assessment Tool (MPAT) has been used (Middel et al., 2021). The sample (N = 271) has its origin in the file study by the Hestia Project (Middel et al., 2019). By the use of a simple linear regression analysis and a multiple regression analysis, two models have been created. Within this models, the migration background was not a significant predictor of the meaningful participation of children. This study shows that the migration background is no predictor of the meaningful participation of children within child protection investigations. A limitation of the study was the lack of documented participation in the child protection investigation reports. This study provides insight into the importance of implementing the participation of children in child protection services and other services which are involved in the care of children.

Samenvatting

In dit onderzoek is in kaart gebracht in hoeverre de betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken verschilt tussen kinderen met en zonder een migratieachtergrond. Het recht om te participeren is vastgesteld in Artikel 12 in het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind en benadrukt dat kinderen in iedere gerechtelijke procedure de mogelijkheid moeten hebben om te worden gehoord (IVRK, 1989). Persoonskenmerken zoals de migratieachtergrond kunnen van invloed zijn op de participatie (Middel et al., 2019; Middel et al., 2021). Om het verschil in participatie tussen kinderen met en zonder een migratieachtergrond in kaart te brengen, is een vergelijkend onderzoek verricht waarbij de Meaningful Participation Assessment Tool (MPAT) is gebruikt (Middel et al., 2021). De steekproef (N = 271) is afkomstig uit de dossierstudie van het Hestia Project (Middel et al., 2019). Door middel van een enkelvoudige lineaire regressie-analyse en een multiële regressie-analyse zijn twee modellen gevormd waarin de migratieachtergrond geen significante voorspeller was voor de betekenisvolle participatie. Uit dit onderzoek is gebleken dat de migratieachtergrond geen voorspeller is voor de betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken. Een beperking van het onderzoek is dat veel informatie over de betekenisvolle participatie niet was gedocumenteerd in de jeugdbeschermingsdossiers. Dit onderzoek geeft inzicht in het belang van het implementeren van de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsinstanties en andere instanties die betrokken zijn bij de zorg voor het kind.

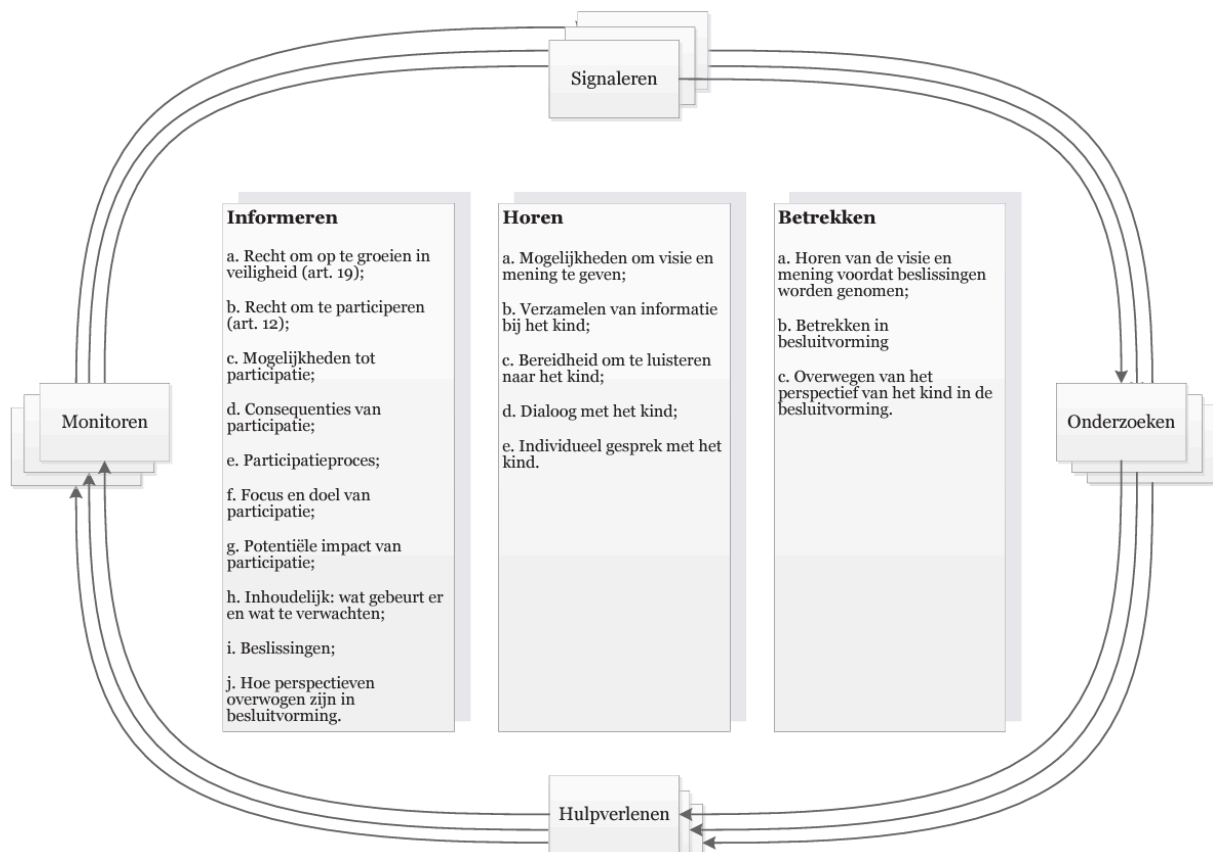
Inleiding

Kinderen hebben het recht om te participeren. Dit is in 1989 vastgelegd in het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK; Kinderrechten, z.d.). In 1995 ondertekende Nederland dit Kinderrechtenverdrag en ondertussen geldt dit verdrag bijna wereldwijd. Kinderen hebben hierdoor het recht om hun mening te vormen en deze te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreft. Dit wordt ook wel het participatierecht genoemd (IVRK, 1989, Artikel 12). Ook kinderen die te maken hebben met jeugdbeschermingsinstanties hebben het recht om te participeren. Veel kinderen in Nederland groeien op in een veilige omgeving, echter wanneer er een bedreiging is voor de veilige ontwikkeling van een kind kan jeugdbescherming worden ingezet. Veilig Thuis en/of de Raad voor de Kinderbescherming zullen dan eerst onderzoek uitvoeren. Wanneer de Raad voor de Kinderbescherming een jeugdbeschermingsmaatregel nodig acht, verzoekt deze de Kinderrechter om een jeugdbeschermingsmaatregel uit te spreken (Bouma et al., 2017b). Onder jeugdbeschermingsmaatregelen vallen ondertoezichtstellingen en gezagsbeëindigende maatregelen (Jeugdzorg Nederland, z.d.). In 2023 maakten ongeveer 36 duizend kinderen en jongeren gebruik van jeugdbescherming (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024).

Voor de betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken zijn drie elementen noodzakelijk: het informeren van kinderen, het luisteren naar kinderen en de kans voor kinderen om invloed te hebben op besluitvorming (CRC, 2009; Bouma et al., 2017a). Bouma et al. (2017a, p. 12) hebben deze elementen in beeld gebracht (zie Figuur 1). In dit model is betekenisvolle participatie als een continu proces afgebeeld. Door kinderen in alle stappen van het jeugdbeschermingsonderzoek te laten participeren, wordt participatie namelijk doeltreffend en zinvol (CRC, 2009, Artikel 12).

Figuur 1

Model voor Betekenisvolle Participatie in Jeugdbeschermingsonderzoeken¹

Het eerst aspect van betekenisvolle participatie is het informeren van kinderen. Tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek horen kinderen informatie te krijgen over hun rechten, de inhoud van het onderzoek en de betreffende besluitvorming die hierbij hoort. Ook dienen kinderen informatie te krijgen over hun mogelijkheden tot participatie en de mogelijke impact hiervan op de besluitvorming. Wanneer het besluit betreffende de jeugdbeschermingsmaatregel is gevormd, dienen kinderen te worden geïnformeerd over dit besluit en over hoe hun participatie hieraan heeft bijgedragen (Bouma et al., 2017a). Kinderen die te maken hebben met jeugdbescherming zijn doorgaans nul tot achttien jaar oud. Om informatie te begrijpen is het belangrijk dat deze wordt afgestemd op de leeftijd van het kind. Daarnaast moet de manier van informeren

¹ Noot. Overgenomen uit *Betekenisvolle participatie van kinderen in de jeugdbescherming. Inzicht in het concept en de verankering in het Nederlandse jeugdbeschermingsbeleid*, door H. Bouma, H. Grietens, E. J. Knorth & M. López López, 2017, p. 12 (<http://projecthestia.com>)

aansluiten bij de persoonlijkheid, mogelijkheden, thuissituatie en de omgeving waarin het kind opgroeit (Archard & Skiveness, 2009).

Het tweede aspect van betekenisvolle participatie is het horen van kinderen. Dit houdt in dat het kind in dialoog de mogelijkheid krijgt om zijn mening te geven, de jeugdbeschermer van informatie kan voorzien en er naar het kind geluisterd wordt. Om het kind te horen is het belangrijk dat er echte interesse van de professional uitgaat naar het kind en dat deze hun geloofd. Daarnaast is het, net als bij het informeren van het kind, van belang dat er op een passende manier naar het kind wordt geluisterd. Dit kan zijn door een andere omgeving te bieden waarin het gesprek plaatsvindt, door bijvoorbeeld een wandeling te maken, of kinderen verschillende mogelijkheden te geven om zich uit te drukken, bijvoorbeeld door creatieve vormen als tekenen en spel in te zetten (Archard & Skiveness, 2009; Van der Deijl et al., 2024). Het horen van kinderen is bovendien van belang omdat zij belangrijke informatie kunnen geven die bijdraagt aan een weloverwogen besluitvorming. Ook kunnen zij inzicht hebben in de haalbaarheid van voorgestelde oplossingen (Van Bijleveld et al., 2014).

Het derde aspect van betekenisvolle participatie is het betrekken van kinderen in de besluitvorming. De mening van kinderen moet worden meegenomen in de besluitvorming, gezien deze het kind betreft (CRC, 2009, Artikel 12). Een voorwaarde hiervoor is dat de mening en het verhaal van het kind wordt gehoord voordat er beslissingen worden genomen. Op deze manier kunnen deze in de besluitvorming worden meegewogen (Bouma et al., 2017a).

Participatie in jeugdbeschermingsonderzoeken is belangrijk, omdat kinderen door te participeren het gevoel hebben dat ze meer grip hebben op hun leven (Woolfson et al., 2010). Hierdoor zijn ze gelukkiger, tevredener en zelfs gezonder (De Jong et al., 2024; Vis et al., 2011). Door te participeren ervaren kinderen meer zelfvertrouwen en voelen ze zich zelfverzekerder (Duncan, 2019). Daarnaast kan participatie kinderen een gevoel van veiligheid geven. Kinderen in een jeugdbeschermingsonderzoek verkeren vaak in een onzekere situatie. Door betekenisvolle participatie voelen deze kinderen zich ondersteund en gehoord, waardoor ze beter met deze onzekerheid en bijkomende stress kunnen omgaan (Woolfson et al., 2010). Ook kunnen ze plotselinge of onverwachte beslissingen beter accepteren wanneer ze hierover worden geïnformeerd (Van Bijleveld et al., 2014). Wanneer kinderen niet worden geïnformeerd over een jeugdbeschermingsonderzoek, voelen zij zich niet bekend met de procedures, wat kan leiden tot gevoelens van onzekerheid (Duncan, 2019; Woolfson et al., 2010). Bovendien belemmert het

gebrek aan informatie hun betrokkenheid bij het besluitvormingsproces, omdat onzekerheid een visie op het te vormen besluit in de weg staat (Leeson, 2007).

Ondanks dat participatie een positief effect lijkt te hebben op kinderen die te maken hebben met jeugdbeschermingsinstanties - en het ontbreken van participatie een negatief effect kan hebben - wordt er in de praktijk gezien dat professionals nog niet altijd de aspecten van betekenisvolle participatie toepassen in jeugdbeschermingsonderzoeken (Bouma et al., 2018; Collins, 2017; Lätsch, 2023). Uit onderzoek komt naar voren dat in Nederland weinig tot geen contactmomenten met kinderen zijn tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek ($M = 0.50$; Middel et al., 2019). Ook uit internationaal onderzoek blijkt dat participatie in de jeugdbescherming een uitdaging is (Collins, 2017; Lätsch, 2023). Daarnaast blijkt uit onderzoek onder jongeren tussen de 12 en 21 jaar oud die met de jeugdzorg (verzamelnaam voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering) in aanraking zijn gekomen dat bij ruim dertig procent het gevoel leeft dat er niet naar hen wordt geluisterd. Dit uit zich in gevoelens van onbegrip, machteloosheid, onduidelijkheid en eenzaamheid (Kinderrechten, 2023). Het niet horen of de mogelijkheid geven op participatie staat in contrast met het Kinderrechtenverdrag, waarin benoemd wordt dat kinderen in iedere gerechtelijke procedure die het kind betreft, dienen te worden gehoord (IVRK, 1989, Artikel 12).

Bovendien blijkt dat persoonskenmerken zoals de migratieachtergrond van invloed kunnen zijn op de participatie binnen jeugdbeschermingsonderzoeken (Middel et al., 2019; Middel et al., 2021). Uit onderzoek komt naar voren dat ouders met een migratieachtergrond minder contactmomenten hebben tijdens het jeugdbeschermingsonderzoeken ($M = 1.53$) dan ouders zonder een migratieachtergrond ($M = 2.11$; Middel et al., 2024). In artikel 2 van het IVRK (IVRK, 1989, Artikel 2) staat vast dat het Kinderrechtenverdrag, inclusief het participatierecht, voor alle kinderen geldt en moet worden gewaarborgd, ongeacht hun afkomst, taal, etniciteit of andere persoonskenmerken. Aanvullend hierop staat in het General Comment van Artikel 12 geschreven:

Alle processen waarin kinderen worden gehoord en waaraan zij deelnemen moeten inclusief zijn - bij deelname mag niemand worden uitgesloten, moeten bestaande patronen van discriminatie worden vermeden en moeten kinderen die aan de zijlijn staan (...) de kans krijgen betrokken te worden. (CRC, 2009, Artikel 12)

Ondanks deze duidelijke uiting om verschil in participatie op basis van persoonskenmerken te voorkomen, blijkt dat duizenden migrerende kinderen dagelijks te maken krijgen met schendingen van hun rechten. Tijdens het migratieproces kunnen zij, evenals hun ouders, traumatische ervaringen opdoen, die hun welzijn negatief beïnvloeden (Binford et al., 2023). Kinderen met een migratieachtergrond hebben bovendien een verhoogd risico op mentale gezondheidsproblemen, bijvoorbeeld door het ervaren van psychische klachten (Place et al., 2021). Het is van belang dat deze kinderen en gezinnen toegang hebben tot passende zorg om te herstellen.

Echter zijn kinderen met een migratieachtergrond soms minder goed bereikbaar voor mentale gezondheidszorginstanties en maken zij hier minder gebruik van (Markkula et al., 2018). Deze verminderde toegankelijkheid wordt mede veroorzaakt door taalbarrières. Informatie over mentale gezondheidszorg of hulpverlening is vaak niet beschikbaar in de moedertaal en er is een tekort aan tweetalige hulpverleners (Place et al., 2021).

Ook culturele verschillen spelen een rol. Ouders en kinderen ervaren dat hulpverleners onvoldoende kennis hebben van hun culturele achtergrond. Dit kan leiden tot misverstanden en gevoelens van wantrouwen, waardoor gezinnen met een migratieachtergrond minder snel hulp zoeken of accepteren. Daarnaast kunnen zij afkomstig zijn uit een culturele context waarin het delen van persoonlijke informatie met professionals niet wordt geaccepteerd of ongebruikelijk is (Children's Commissioner, 2017).

Eerdere negatieve ervaringen met hulpverlening, waaronder de mentale gezondheidszorg, zijn van invloed op het vertrouwen in toekomstige zorg. Deze ervaringen en opvattingen uit het verleden over het gebruik van mentale gezondheidszorg kunnen zich binnen migrantengemeenschappen verspreiden, waardoor er een gebrek aan vertrouwen in de hulpverlening kan ontstaan en de bereidheid om zorg te zoeken afneemt (Place et al., 2021). Ook het wantrouwen jegens autoriteiten, vaak voortkomend uit ervaringen in het land van herkomst, maakt het moeilijk om een vertrouwensrelatie op te bouwen met professionals in bijvoorbeeld de jeugdzorg (Children's Commissioner, 2017).

Gezien de mentale gezondheidszorg en jeugdbescherming overeenkomsten vertonen in werkwijze en doelgroepen, zouden vergelijkbare barrières voor kinderen met een migratieachtergrond ook kunnen voorkomen binnen de jeugdbescherming en bij jeugdbeschermingsonderzoeken. Door taalbarrières, culturele verschillen en een gebrek aan

vertrouwen in de jeugdbescherming zou er een verschil kunnen ontstaan tussen de participatie van kinderen met en zonder migratieachtergrond. Uit onderzoek naar de jeugdbeschermingspraktijk in Duitsland blijkt dat kinderen met een migratieachtergrond significant minder contactmomenten hadden tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek dan kinderen zonder een migratieachtergrond (Middel et al., 2019).

Er is echter beperkt onderzoek gedaan naar de verschillen in de mate van participatie van kinderen met en zonder een migratieachtergrond die betrokken zijn bij jeugdbeschermingsonderzoeken in Nederland. Het is van belang om te onderzoeken of kinderen met een migratieachtergrond in Nederland dezelfde mate van participatie ervaren als kinderen zonder een migratieachtergrond. Binnen de jeugdbescherming zijn kinderen met een migratieachtergrond namelijk oververtegenwoordigd (Badou et al., 2023). Indien er verschillen zijn in de mate van participatie, wordt een grote groep kinderen hun recht ontnomen. Dit roept de vraag op of migratieachtergrond invloed heeft op de betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken. De onderzoeksvraag luidt dan ook: *In hoeverre verschilt de betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken tussen kinderen met een migratieachtergrond en kinderen zonder een migratieachtergrond?*

Om deze vraag te onderzoeken, is gebruikgemaakt van data uit Project Hestia. Gezien de bevindingen in de bestaande literatuur en rapportages wordt verwacht dat migratieachtergrond inderdaad van invloed is op de betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken. Op basis van onderzoek worden de achtergrondfactoren leeftijd (Collins, 2017; Rap et al., 2019; Lätsch et al., 2023), type instelling en geslacht ook meegenomen.

Methode

Onderzoeksdesign

Voor dit onderzoek zijn onderzoeksgegevens van het Hestia project gebruikt. Dit is een internationaal vergelijkend onderzoek naar jeugdbeschermingsbeleid en -praktijk in Nederland, Engeland en Duitsland (Middel et al., 2019). Binnen het Hestia project is een dossierstudie uitgevoerd om overeenkomsten en verschillen in de jeugdbeschermingspraktijk in deze landen in beeld te brengen.

In dit onderzoek is een vergelijkend onderzoek verricht om het verschil in participatie tussen kinderen met een migratieachtergrond en zonder een migratieachtergrond in kaart te brengen. Hiervoor zijn dossiers van jeugdbeschermingsonderzoeken in Nederland geanalyseerd.

Doelpopulatie en steekproef

In het Hestia project zijn 398 jeugdbeschermingsdossiers van kinderen wonende in Nederland opgenomen. In de steekproef zijn dossiers geïncludeerd waarbij een melding is gedaan in de periode van maart 2015 tot en met oktober 2016. Deze dossiers zijn verzameld door in vier verschillende regio's, zowel stedelijke als landelijke gebieden, random steekproeven van ongeveer 100 kinderen te trekken. 80% van de jeugdbeschermingsdossiers zijn in elke regio bij Veilig Thuis verzameld en 20% van de jeugdbeschermingsdossiers in elke regio zijn bij de Raad voor de Kinderbescherming verzameld. Van deze 20% waren 10% van de kinderen in eerste instantie gemeld bij Veilig Thuis, maar doorverwezen naar de Raad voor de Kinderbescherming. Wanneer in een dossier meerdere kinderen uit één gezin onderwerp waren van het jeugdbeschermingsonderzoek, werd random één kind uit het gezin geselecteerd om geïncludeerd te worden in de steekproef. De dossiers zijn geselecteerd op meldingen rondom vermoedens van mishandeling of zorgen rondom de opvoeding van kinderen. Dossiers die werden gesloten omdat een gezin naar een andere regio is verhuisd zijn geëxcludeerd van de steekproef.

In dit onderzoek naar de invloed van migratieachtergrond op de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken, werden jeugdbeschermingsdossiers van kinderen in de leeftijd 4 tot en met 18 jaar oud geïncludeerd in de steekproef. Na het toepassen van deze inclusiecriteria omvatte de steekproef 292 jeugdbeschermingsdossiers.

Jeugdbeschermingsdossiers waarin de migratieachtergrond van kinderen niet was gedocumenteerd zijn na het beschrijven van de steekproef en de scores op de MPAT geëxcludeerd. Dit is gedaan om de groepen kinderen zonder migratieachtergrond en met migratieachtergrond goed te vergelijken. Er waren 21 jeugdbeschermingsdossiers waarin de migratieachtergrond van het kind niet gedocumenteerd stond. De uiteindelijke steekproef omvatte 271 jeugdbeschermingsdossiers.

Onderzoeksvariabelen en instrumenten

Meaningful Participation Assessment Tool (MPAT)

Voor het meten van de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken is de Meaningful Participation Assessment Tool (MPAT) gebruikt (Middel et al., 2021). Dit instrument is gebaseerd op het model voor betekenisvolle participatie (zie Figuur 1) en bestaat uit 13 items, onder te verdelen in 3 dimensies: informeren, horen en betrekken (zie Tabel 1 of Bijlage A voor de uitgebreide items). Bij elk van de items kon worden aangegeven of het kind wel (1 = participatie aanwezig) of niet (0 = geen participatie of geen gedocumenteerde participatie) had geparticipeerd. De somscore van de 13 items ligt tussen de minimale score van 0 punten en de maximale score van 13 punten. Hoe hoger de score, hoe hoger de participatie van het kind tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek.

Tabel 1

Items van de Meaningful Participation Assessment Tool (MPAT)

Nr.	Dimensie	Item
1	Informeren	Recht om op te groeien zonder geweld
2		Recht om deel te nemen
3		Participatieproces
4		Inhoud: informatie over het rapport
5		Inhoud: informatie over het onderzoeksproces
6		Resultaten van het besluitvormingsproces
7		Of en hoe de perspectieven van het kind zijn meegenomen in het besluitvormingsproces
8	Horen	Gezien
9		Gesprek met het kind over onderwerpen met betrekking tot de jeugdbeschermingsonderzoek
10		Individuele bijeenkomst
11	Betrekken	De mening van het kind over de beslissing gehoord
12		Het kind of vertegenwoordiger is aanwezig bij de besluitvormingsbijeenkomst
13		De mening van het kind is meegenomen in de besluitvormingsbijeenkomst

De psychometrische eigenschappen van de MPAT zijn onderzocht. Om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te berekenen van de verschillende items van de MPAT hebben twee onderzoekers de MPAT voor de dossiers ingevuld. Daarna zijn de Cohen's Kappa-waarden berekend om te kijken in hoeverre de beoordelingen van de onderzoekers overeenkomen. De Cohen's Kappa-waarden van de MPAT liggen tussen de 0.63 en 0.92, waardoor de betrouwbaarheid van de MPAT voldoende is. De interne validiteit is voldoende ($\rho = 0.89$; $H = 0.70$; Middel, 2021). Ook wordt gesuggereerd dat het instrument extern valide is, omdat er hogere participatiescores werden gevonden voor groepen waarvan je dit zou verwachten.

Migratieachtergrond

In dit onderzoek staat de migratieachtergrond van kinderen centraal. De migratieachtergrond is op drie verschillende manieren in kaart gebracht. Volgens het CBS (z.d.) heeft een kind een migratieachtergrond wanneer ten minste één van de ouders in het buitenland is geboren. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kinderen die zelf in het buitenland zijn geboren, de eerste generatie, en kinderen die in Nederland zijn geboren, de tweede generatie. Deze variabele wordt aangeduid als "generatie". Daarnaast kan er op basis van herkomst een verdeling van de migratieachtergrond worden gemaakt (CBS, 2022). Deze variabele wordt aangeduid als "herkomstland". De verdeling naar herkomstland is opgebouwd uit drie niveaus. Het eerste niveau bestaat uit personen zonder migratieachtergrond. Het tweede niveau bestaat uit personen afkomstig uit Europa (waarbij Nederland wordt geëxcludeerd). Het derde niveau bestaat uit landen buiten Europa, waarin de veelvoorkomende immigratielanden Turkije, Marokko, Suriname, de Nederlandse Cariben en Indonesië expliciet worden genoemd. De overige landen buiten Europa worden ingedeeld in overig Afrika, overig Azië en overig Amerika en Oceanië. Mochten ouders van herkomst uit verschillende landen komen, werd in dit onderzoek het herkomstland van de ouder met het hoogste niveau aangehouden (waarbij niveau 3 als hoogst wordt aanschouwd).

In dit onderzoek is de migratieachtergrond verdeeld in geen migratieachtergrond en wel een migratieachtergrond. Deze variabele wordt aangeduid als "migratieachtergrond".

Overige onderzoeksvariabelen

Naast de migratieachtergrond zijn ook de kenmerken geslacht, leeftijd en type instelling als controlevariabelen in het onderzoek meegenomen. Hierbij is het geslacht gecategoriseerd in man en vrouw. De instellingen Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming zijn

onderscheiden als twee typen organisaties. Daarnaast is de leeftijd meegenomen als continue variabele.

Procedure

De dataverzameling is uitgevoerd door zes onderzoekers, bestaande uit bachelor- en masterstudenten en PhD-onderzoekers van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen aan de Rijksuniversiteit in Groningen. De data werd in de periode van mei 2016 tot januari 2017 verzameld. Om de data te verzamelen zijn de onderzoekers getraind om vertrouwd te raken met de structuur van de dossiers. Onderzoekers hebben een training ontvangen, bestaande uit informatie over kindermishandeling, het jeugdbeschermingssysteem en het gebruik van een cliëntregistratiesysteem. Daarnaast kregen ze relevante leesmaterialen en coaching op de werkvloer om vertrouwd te raken met de structuur van dossiers.

Ten tijde van de dataverzameling was de MPAT nog niet in gebruik. Om de participatie zoals vermeld in de jeugdbeschermingsdossiers te beschrijven, werden per dossier drie open vragen beantwoord over de betekenisvolle participatie. De eerste vraag had betrekking op de informatieverstrekking aan het kind en richtte zich op hoe en of het kind is geïnformeerd over de melding en de daaropvolgende stappen. De tweede vraag ging in op de participatie van het kind tijdens het proces tussen de melding en het besluit. De derde vraag betrof de participatie van het kind in het besluit. Deze gegevens werden geregistreerd in een online coderingsschema. Op basis van de kwalitatieve participatiebeschrijvingen is de MPAT voor elk kind in de steekproef ingevuld. De MPAT werd ingevuld door twee onderzoekers die ook betrokken waren bij het verzamelen van de data. De procedure voor het verzamelen van de data werd in maart 2015 goedgekeurd door de Ethische Commissie Pedagogische en Onderwijswetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen.

Analyseplan

De gegevens zijn verwerkt in IBM SPSS Statistics (versie 28). Om de steekproef in kaart te brengen, zijn percentages en frequenties berekend van de variabelen migratieachtergrond, generatie, herkomstland, geslacht en type instelling. Daarnaast is de gemiddelde leeftijd berekend. Om de participatie van de kinderen in de steekproef vast te stellen zijn de percentages en de frequenties op de individuele items van de MPAT berekend. Daarnaast is de verdeling van de totaalscores op de MPAT in kaart gebracht aan de hand van een histogram. Het gemiddelde en

de mediaan van de totaalscores op de MPAT zijn als centrummaten berekend. Ook is de standaarddeviatie berekend.

Om verschillen in participatie tussen kinderen met en zonder een migratieachtergrond in kaart te brengen, is de verdeling van de participatie geanalyseerd op basis van de onafhankelijke variabele migratieachtergrond. Hierbij zijn de gemiddelde itemscores en de totaalscore op de MPAT vergeleken tussen de groepen met en zonder migratieachtergrond. De significante verschillen tussen de groepen zijn beschreven. Daarnaast zijn de frequenties en percentages van de individuele MPAT-items berekend voor zowel kinderen met als zonder migratieachtergrond. Met behulp van een chi-kwadraattoets is onderzocht of deze verschillen significant zijn. Hiervoor zijn de vrijheidsgraden en de significantie gerapporteerd.

Er zijn twee lineaire regressiemodellen opgesteld om de relatie tussen migratieachtergrond en participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken te onderzoeken. Eerst is een enkelvoudige lineaire regressie-analyse uitgevoerd om de relatie tussen de migratieachtergrond en de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken in kaart te brengen. Vervolgens is een multiële regressie-analyse uitgevoerd, waarbij de controlevariabelen leeftijd, type instelling en geslacht zijn toegevoegd om te beoordelen in hoeverre deze samenhangen met de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken. Een samenhang werd als statistisch significant beschouwd bij een p-waarde van ≤ 0.05 . Om de assumpties te controleren, is nagegaan of er sprake was van multicollineariteit, lineariteit, homoscedasticiteit en een normale verdeling van de residuen.

Resultaten

Beschrijving van de steekproef

De steekproef bestaat uit 271 kinderen, met een gemiddelde leeftijd van 9,9 jaar ($SD = 4,17$). In tabel 2 staan de kindkenmerken beschreven aan de hand van percentages en de groepsgrootte. 39,9% van de kinderen heeft een migratieachtergrond. Binnen deze groep behoren 10,7% van de kinderen tot de eerste generatie en 29,2% van de kinderen tot de tweede generatie. De overige 60,1% van de kinderen in de steekproef heeft geen migratieachtergrond. Opvallend is het relatief hoge aandeel kinderen met een migratieachtergrond. Daarnaast zijn de herkomstlanden van de (ouders van) kinderen in kaart gebracht. Van deze groep heeft 5,9% (ouders met) een herkomstland in Europa (exclusief Nederland). Daarnaast heeft 7,4% van de kinderen (ouders met) een herkomst in Suriname en 5,2% met een herkomst in Marokko. 13,3%

van de (ouders van) kinderen vindt hun herkomst in overige landen buiten Europa. Er is te zien dat de steekproefomvang voor verschillende herkomstlanden als Turkije, de Nederlandse Cariben en Indonesië beperkt is.

Tabel 2

Kindkenmerken

Kindkenmerken	N	%
Migratieachtergrond		
Migratieachtergrond	108	39,9
Geen migratieachtergrond	163	60,1
Generatie		
Eerste generatie	29	10,7
Tweede generatie	79	29,2
Geen migratieachtergrond	163	60,1
Herkomstland		
Nederland	163	60,1
Europa (excl. NL)	16	5,9
Turkije	6	2,2
Marokko	14	5,2
Suriname	20	7,4
Nederlandse Cariben	10	3,7
Indonesië	1	0,4
Overig Buiten-Europa	36	13,3
Niet bekend	5	1,8
Geslacht		
Man	142	52,4
Vrouw	128	47,2
Anders/niet bekend	1	0,3
Type instelling		
Veilig Thuis	217	80,1
Raad voor de Kinderbescherming	54	19,9

Beschrijving van de scores op de MPAT

In tabel 3 zijn de scores op de individuele items van de MPAT beschreven. Opvallend is dat er meerdere items zijn waarbij alle kinderen geen participatie hebben. Dit geldt voor item 1 (recht om op te groeien zonder geweld), item 2 (recht om deel te nemen), item 3 (participatieproces), item 7 (of en hoe de perspectieven van het kind zijn meegenomen in het besluitvormingsproces) en item 12 (het kind of vertegenwoordiger is aanwezig bij de besluitvormingsbijeenkomst). Bij item 13 (de mening van het kind is meegenomen in de besluitvormingsbijeenkomst) is enkel de mening van één kind uit de steekproef meegenomen in

de besluitvormingsbijeenkomst. Tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek werd de meeste participatie gerapporteerd bij item 8 en item 9. 38,7% van de steekproef is tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek gezien door een professional (item 8) en 32,8% van de kinderen heeft een gesprek gehad met een professional over onderwerpen met betrekking tot het jeugdbeschermingsonderzoek (item 9). Ook werd 20,3% geïnformeerd over de resultaten van het besluitvormingsproces (item 6). Verder is te zien dat er een lage participatie van kinderen is tijdens de jeugdbeschermingsonderzoeken.

Tabel 3

MPAT scores op de individuele items

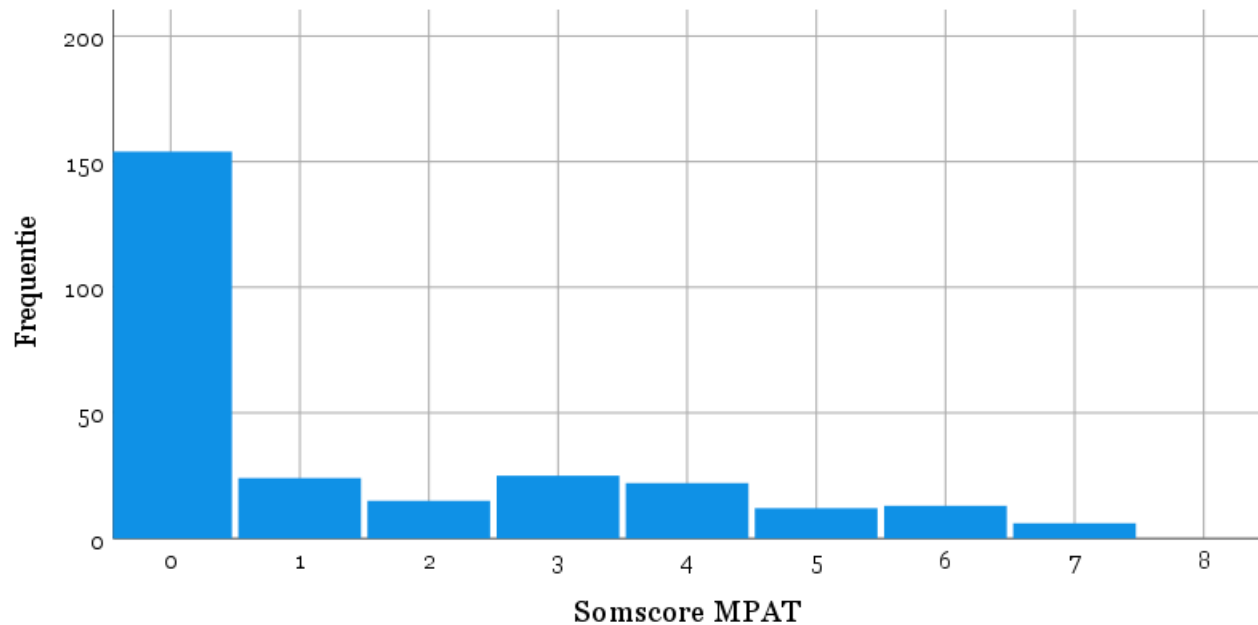
Nr.	Dimensie	Item	<i>N</i>	%
1	Informereren	Recht om op te groeien zonder geweld	0	0,0
2		Recht om deel te nemen	0	0,0
3		Participatieproces	0	0,0
4		Inhoud: informatie over het rapport	33	12,2
5		Inhoud: informatie over het onderzoeksproces	30	11,1
6		Resultaten van het besluitvormingsproces	55	20,3
7		Of en hoe de perspectieven van het kind zijn meegenomen in het besluitvormingsproces	0	0,0
8	Horen	Gezien	105	38,7
9		Gesprek met het kind over onderwerpen m.b.t. het jeugdbeschermingsonderzoek	89	32,8
10	Betrekken	Individuele bijeenkomst	42	15,5
11		De mening van het kind over de beslissing gehoord	42	15,5
12		Het kind of vertegenwoordiger is aanwezig bij de besluitvormingsbijeenkomst	0	0,0
13		De mening van het kind is meegenomen in de besluitvormingsbijeenkomst	1	0,4

In figuur 2 is de verdeling van de scores van de betekenisvolle participatie op de MPAT te zien. De kinderen hebben gemiddeld een lage betekenisvolle participatie ($M = 1,46$; $Mdn = 0$; $SD = 2,06$). De mediaan geeft de laagste score die behaald kan worden op de MPAT. Dit betekent dat meer dan de helft van de kinderen de laagst behaalde score heeft op de MPAT. Dit is ook terug te zien in figuur 2. Op de MPAT kan een maximale score van 13 worden behaald, echter hebben de

kinderen met de hoogste betekenisvolle participatie in de steekproef een score van 7 behaald op de MPAT. De spreiding van de scores is dus relatief klein, met een range van 0-7.

Figuur 2

Verdeling van de betekenisvolle participatiescores op de MPAT

Vergelijking van migratieachtergrond en kindkenmerken op de scores van de MPAT

De invloed van de migratieachtergrond op de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken is onderzocht. Tussen de individuele items op MPAT zijn minimale verschillen tussen de gemiddelden te zien. Er zijn geen aanwijzingen dat de participatie van kinderen met en zonder een migratieachtergrond verschillen.

Ook is er in de totale participatie tussen de kinderen met een migratieachtergrond ($M = 1,44$; $SD = 2,04$) en zonder migratieachtergrond ($M = 1,48$; $SD = 2,07$) bijna geen verschil tussen de gemiddelden te zien. Dit verschil is niet significant, $t(269) = 0,194$, $p = ,847$. Er is een kleine standaarddeviatie, waaruit blijkt dat de spreiding van de participatie rondom het gemiddelde ligt.

Om te kijken of er een verband is tussen de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken en de migratieachtergrond, is er gekeken naar de verdeling van de itemscores op de MPAT over de kinderen met wel of geen migratieachtergrond (zie tabel 4). Hierbij zijn item 1 (recht om op te groeien zonder geweld), item 2 (recht om deel te nemen), item 3 (participatieproces), item 7 (of en hoe de perspectieven van het kind zijn meegenomen in het

besluitvormingsproces), item 12 (het kind of vertegenwoordiger is aanwezig bij de besluitvormingsbijeenkomst) en item 13 (de mening van het kind is meegenomen in de besluitvormingsbijeenkomst) niet meegenomen, omdat deze niet voldoen aan de assumpties van de chikwadraattoets, gezien hier (op één kind na) de gehele steekproef geen participatie had. In tabel 4 is te zien dat de Chi-kwadraatwaarden relatief laag zijn en de bijbehorende p-waarden hoog. Dit wijst erop dat er geen statistisch significant verband is tussen de items van de MPAT en de migratieachtergrond. De migratieachtergrond heeft dus waarschijnlijk geen effect op de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken.

Tabel 4

Beschrijvende statistiek: Participatie van kinderen met en zonder een migratieachtergrond

Nr	Item	Migratie- achtergrond		Geen migratie- achtergrond		χ^2	df	p
		N	%	N	%			
4	Inhoud: Informatie over het rapport	14	42,4	19	57,6	0,10	1	,747
5	Inhoud: Informatie over het onderzoeksproces	12	40,0	18	60,0	0,00	1	,986
6	Resultaten van het besluitvormingsproces	21	38,2	34	61,8	0,08	1	,777
8	Gezien	41	39,0	64	61,0	0,05	1	,830
9	Gesprek met het kind over onderwerpen m.b.t. het jeugdbeschermingsonderzoek	36	40,4	53	59,6	0,02	1	,888
10	Individuele bijeenkomst	16	38,1	26	61,9	0,06	1	,800
11	De mening van het kind over de beslissing gehoord	15	35,7	27	64,3	0,36	1	,551

Modellen om de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken te verklaren

Op basis van enkelvoudige lineaire regressie is er een model gevormd om de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken aan de hand van de migratieachtergrond te verklaren (zie tabel 5). Het regressiecoëfficiënt van het model om de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken te voorspellen ($B = -0,05$) wijst op een klein verschil in

participatie, waardoor kinderen met een migratieachtergrond een enigszins lagere participatie op de MPAT hebben. Het model is echter niet significant ($p = 0,847$) en verklaart geen deel van de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken ($R^2 < ,001$).

Tabel 5

Eigenschappen van het lineair regressiemodel om de invloed van de migratieachtergrond op de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken te verklaren

	<i>B</i>	SE	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Model 1					
Migratieachtergrond	-0,05	0,26	-0,01	-0,19	,847

Om te onderzoeken of de variabelen migratieachtergrond, geslacht, leeftijd en type instelling samen een deel van de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken verklaren, is een multipele regressieanalyse uitgevoerd (zie tabel 6). Het gevormde model is significant ($p = <0,001$) en verklaart een gedeelte van de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken ($R^2 = 0,409$). Het regressiecoëfficiënt van de migratieachtergrond ($B = -0,21$) wijst wederom op een klein verschil in participatie, waardoor kinderen met een migratieachtergrond een enigszins lagere participatie op de MPAT hebben. Echter is de migratieachtergrond in het model niet significant ($p = ,302$).

In het model zijn de leeftijd, het type instelling en het geslacht worden significante voorspellers voor de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken. Kinderen waarbij het jeugdbeschermingsonderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming wordt uitgevoerd hebben een hogere participatie dan kinderen waarvan het jeugdbeschermingsonderzoek bij Veilig Thuis wordt uitgevoerd ($B = 2,53$; $p = <,001$). Daarnaast hebben meisjes een hogere score op de MPAT dan jongens ($B = 0,40$; $p = ,043$). Ook de leeftijd voorspelt de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken. Naarmate de leeftijd van kinderen toeneemt, behalen ze een hogere score op de MPAT ($B = 0,16$; $p = <,001$).

Tabel 6

Eigenschappen van het multi-pele regressiemodel om de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken te verklaren

	<i>B</i>	SE	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Model 2					
Migratieachtergrond	-0,21	0,20	-0,05	-1,03	,302
Geslacht	0,40	0,20	0,10	2,03	,043
Leeftijd	0,16	0,02	0,33	6,80	<,001
Type instelling	2,53	0,25	0,49	10,32	<,001

De assumpties van het model zijn getoetst en er zijn geen ernstige afwijkingen (zie Bijlage 2). De migratieachtergrond correleert niet met de leeftijd, instelling en geslacht, wat leidt tot geen multicollineariteit. Er is sprake van homoscedasticiteit door een gelijkmatige spreiding van de residuen.

Discussie

Het doel van dit onderzoek was om in kaart te brengen in hoeverre de betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken verschilt tussen kinderen met een migratieachtergrond en kinderen zonder een migratieachtergrond. Uit de resultaten komt naar voren dat zowel kinderen met als zonder een migratieachtergrond een lage betekenisvolle participatie hebben bij jeugdbeschermingsonderzoeken. Er werd geen significant verschil gevonden tussen de participatie van kinderen met en zonder een migratieachtergrond, en migratieachtergrond bleek geen voorspeller voor de mate van betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken.

Dit komt niet overeen met de verwachting dat kinderen met een migratieachtergrond een lagere betekenisvolle participatie zouden hebben. In onderzoek naar de jeugdbeschermingspraktijk werd namelijk gezien dat kinderen in Duitsland met een migratieachtergrond minder contactmomenten hadden in jeugdbeschermingsonderzoeken dan kinderen zonder een migratieachtergrond (Middel et al., 2019). Ook hadden Nederlandse ouders met een migratieachtergrond minder contactmomenten tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek dan ouders zonder een migratieachtergrond (Middel et al., 2024). Bovendien bleek uit onderzoek naar het gebruik van mentale gezondheidszorg, dat er voor kinderen met een migratieachtergrond barrières zijn om zorg te krijgen (Place et al., 2021). Deze barrières zouden kinderen met een migratieachtergrond mogelijk ook in jeugdbeschermingsinstanties kunnen ervaren. Informatie

over het besluitvormingsproces zou mogelijk niet beschikbaar zijn in hun moedertaal of door een tekort aan tweetalige hulpverleners zouden kinderen met een migratieachtergrond taalbarrières kunnen ervaren. Daarnaast zou het delen van persoonlijke informatie met hulpverleners als ongebruikelijk kunnen worden gezien, waardoor participatie moeilijk tot stand komt (Children's Commissioner, 2017). Ook eerdere negatieve ervaringen, met de autoriteiten van het land van herkomst of de inzet van hulpverlening, werden verwacht van invloed te zijn op de participatie van kinderen met een migratieachtergrond (Place et al., 2021; Children's Commissioner, 2017). Deze studie nuanceert het beeld dat kinderen met een migratieachtergrond een lagere participatie hebben, gezien de verschillen binnen de Nederlandse context niet significant zijn.

Tegelijkertijd moet worden opgemerkt dat de participatie in dit onderzoek over het algemeen laag is voor alle kinderen, ongeacht de migratieachtergrond. Dit staat op gespannen voet met Artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag (IVRK, 1989) waarin wordt benadrukt dat in iedere gerechtelijke procedure die een kind betreft, het kind de mogelijkheid moet hebben om te worden gehoord en hij recht heeft om zijn mening te vormen en deze te uiten. De lage participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken baart hierdoor zorgen.

Waar migratieachtergrond geen voorspeller is voor de betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken, blijken de leeftijd, het type instelling en het geslacht wel een deel van de participatie van kinderen te voorspellen. Deze bevindingen komen overeen met de verwachtingen. Uit onderzoek van Rap et al. (2019) blijkt dat leeftijd een bepalende factor is in de mate van participatie die kinderen wordt geboden. Hoe ouder het kind, des te meer waarde er wordt gehecht aan zijn of haar mening in de besluitvorming. Dit is terug te zien in de resultaten; naarmate de leeftijd van kinderen toeneemt, is er een hogere participatie in het jeugdbeschermingsonderzoek.

Een beperking van het onderzoek is dat veel informatie over de betekenisvolle participatie niet was gedocumenteerd in de jeugdbeschermingsdossiers. Dit kan verscheidene oorzaken hebben. Een van de oorzaken kan zijn dat de MPAT ten tijde van de dataverzameling nog niet was ontwikkeld. Als vervanging hiervoor zijn er bij het verzamelen van de informatie uit het jeugdbeschermingsdossier drie vragen gesteld over de participatie van het kind (Middel et al., 2021). Mogelijk is er door de gerichtheid van deze vragen informatie over de participatie van het kind verloren geraakt. Een tweede oorzaak kan zijn dat verschillende instellingen eigen richtlijnen hanteren voor het rapporteren van het jeugdbeschermingsonderzoek. Hierdoor kan het

zijn dat er wel participatie heeft plaatsgevonden, maar deze niet is gedocumenteerd. Dit zou kunnen verklaren waarom er een significant verschil te zien is tussen de betekenisvolle participatie van kinderen met een jeugdbeschermingsonderzoek bij Veilig Thuis en kinderen met een jeugdbeschermingsonderzoek bij de Raad van de Kinderbescherming. Een derde oorzaak kan zijn dat de niet gedocumenteerde data over de participatie hetzelfde gecodeerd werd als wanneer er was gerapporteerd dat er geen participatie heeft plaatsgevonden. Hierdoor kan het zijn dat de daadwerkelijke betekenisvolle participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken hoger ligt dan in dit onderzoek is gevonden.

Een sterkte van het onderzoek is dat er geen sprake is van het observator-effect, gezien de gebruikte jeugdbeschermingsdossiers gesloten waren en de betrokken professionals niet ervan bewust waren dat deze voor een onderzoek zouden worden gebruikt. Hierdoor is hun handelen niet beïnvloed.

Als vervolgonderzoek is het aan te bevelen om de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsonderzoeken opnieuw in kaart te brengen. De gebruikte data is ten tijde van dit onderzoek ongeveer negen jaar oud. In deze periode zijn er veel ontwikkelingen geweest in de jeugdzorg, waaronder het verder implementeren van de decentralisatie van de jeugdzorg die in 2015 is ingevoerd en de opkomende aandacht voor de stem van het kind en het belang van participatie van kinderen in de jeugdzorg. In 2023 lanceerde JeugdStem, een organisatie van vertrouwenspersonen van het adviesklachtenbureau jeugdzorg (akj), drie campagnes met betrekking tot het thema betekenisvolle participatie en de veiligheid in de jeugdzorg. Hierin wordt veel aandacht gegeven aan de stem van het kind en de rechten die kinderen hebben (JeugdStem, z.d.). Daarnaast bracht de Kinderombudsman in 2024 een rapport uit over de participatie van kinderen in de jeugdhulp en adviseerde hierin om jeugdigen vanaf het begin en gedurende het hulpverleningstraject altijd te vragen om hun mening te geven (De Jong et al., 2024). Ook werden hierin de aanbevelingen gedaan om ouders en jeugdigen uit te leggen welke afwegingen zijn gemaakt om tot een beslissing te komen en om ouders en jeugdigen te informeren over het proces, hun rechten en mogelijkheden. Een gevolg van deze aandacht voor de participatie van kinderen in jeugdzorg kan hebben geleid tot een verhoogde participatie van kinderen welke door de verouderde data niet terug te zien is in dit onderzoek.

Daarnaast is het aan te bevelen om een grotere dossierstudie te doen. In dit onderzoek werd geen verschil gevonden tussen de betekenisvolle participatie van kinderen met een

migratieachtergrond en kinderen zonder een migratieachtergrond in jeugdbeschermingsonderzoeken. Bij een grotere steekproef is het mogelijk om te kijken naar de onderlinge verschillen in betekenisvolle participatie tussen kinderen met verschillende herkomstlanden en verschillende generaties van migratieachtergronden. Op deze manier kan er worden gekeken of kinderen met bepaalde herkomstlanden of kinderen met een eerste of tweede generatie migratieachtergrond een hogere of lagere participatie hebben. Wanneer dit uit onderzoek zou blijken, kan deze kennis in de praktijk worden toegepast door manieren te vinden om deze kinderen te bereiken en recht te doen aan hun recht op participatie.

Daarnaast is het voor de praktijk aan te bevelen om tijdens jeugdbeschermingsonderzoeken kinderen meer te laten participeren door ze te informeren, te horen en te betrekken. Uit onderzoek komt namelijk naar voren dat kinderen door te participeren meer grip op hun leven hebben en zich veiliger, meer ondersteund en gehoord voelen (Woolfson et al., 2010). Dit uit zich in gelukkigere, tevredenere en zelfs gezondere kinderen, die beter met de bijkomende onzekerheid en stress van een jeugdbeschermingsonderzoek kunnen omgaan en plotselinge of onverwachte beslissingen beter kunnen accepteren (De Jong et al., 2024; Vis et al., 2011; Woolfson et al., 2010; Van Bijleveld et al., 2014). In dit onderzoek is de participatie over het algemeen laag voor alle kinderen, wat in strijd is met Artikel 12 van het IVRK waarin staat dat alle kinderen het recht hebben om hun mening te vormen en deze te uiten in alle aangelegenheden die het kind aangaat (IVRK, 1989). Dit onderzoek geeft zicht op het belang van het implementeren van de participatie van kinderen in jeugdbeschermingsinstanties en andere instanties die betrokken zijn bij de zorg voor het kind.

Literatuurlijst

- Archard, D., & Skivenness, M. (2009). Hearing the child. *Child & Family Social Work*, 14, 391-399.
- Badou, M., Cadat-Lampe, M., Felten, H., Kros, K., Yohannes, R., Zemouri, C., & De Zwart, O. (2023). *Verkenning Discriminatie en racisme in de zorg*. Movisie & Verwey-Jonker Instituut. Geraadpleegd op 30 januari 2025 van <http://movisie.nl>
- Binford, W., Bochenek, M.G., Cernadas, P.C., Day, E., Field, S., Hamilton, M., Liefwaard, T., Mezmur, B., Mulatu, F., & Skelton, A. (2023). Report on Enforcing the Rights of Children in Migration. *Laws*, 12(85), 1-73. <https://doi.org/10.3390/laws12050085>

- Bouma, H., Grietens, H., Knorth, E., & López López, M. (2017a). *Betekenisvolle participatie van kinderen in de jeugdbescherming: Inzicht in het concept en de verankering in het Nederlandse jeugdbeschermingsbeleid*. (Project HEBE publication redactie) University of Groningen, Department of Special Needs Education and Youth Care. Geraadpleegd op 30 oktober 2024, van <http://projecthestia.com>
- Bouma, H., López López, M., Knorth, E., & Grietens, H. (2017b, jan. 31). *HESTIA Factsheet: Het Nederlandse jeugdbeschermingsstelsel onder de Jeugdwet 2015*. University of Groningen, Department of Special Needs Education and Youth Care.
- Bouma, H., López López, M., Knorth, E. J., & Grietens, H. (2018). Meaningful participation for children in the Dutch child protection system: A critical analysis of relevant provisions in policy documents. *Child Abuse and Neglect*, 79, 279-292.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.02.016>
- Centraal Bureau van de Statistiek (2024, 31 oktober). *Kerncijfers over jeugdzorg*. StatLine. Geraadpleegd op 7 november 2024, van <http://opendata.cbs.nl>
- Centraal Bureau van de Statistiek (z.d.). *Migratieachtergrond [Begrippen]*. Geraadpleegd op 4 maart 2025 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen>
- Centraal Bureau van de Statistiek (2022, 16 februari). *CBS introduceert nieuwe indeling bevolking naar herkomst*. Geraadpleegd op 4 maart 2025 van <https://www.cbs.nl>
- Children's Commissioner (2017). *Children's Voices. A review of evidence on the subjective wellbeing of children subject to immigration control in England*. Opgevraagd op 28 mei 2025, van <https://basw.co.uk/policy-and-practice/resources/>
- Collins, T. M. (2017) A child's right to participate: Implications for international child protection. *The International Journal of Human Rights*, 21(1), 14-46.
10.1080/13642987.2016.1248122
- Committee on the Rights of the Child (2009). *General Comment no. 12. The right of the child to be heard*. Geneva: United Nations.
- De Jong, A., Hopman, M., Zarrinkhameh, A., Hemels, H., Krijger, Q., De Jong, I., Tegelaar, A., & Van Keulen, I. (2024). *Participatie vanaf de zijlijn* (Rapport 2024/121). Nationale Ombudsman & Kinderombudsman.
- Duncan, M. (2019). *Participation in child protection—Theorizing children's perspectives*. Cham: Palgrave Macmillan. 10.1007/978-3-319-93824-0

- Felten, H., Does, S., De Winter-Koçak, S., Asante A., Andriessen I., Donker R., & Brock, A. (2021). *Institutioneel racisme in Nederland: De aanwijzingen uit de wetenschappelijke literatuur op vier domeinen op een rij*. Utrecht: KIS
- JeugdStem (z.d.). *Campagnes*. Geraadpleegd op 6 mei 2025, van <http://jeugdstem.nl/over-jeugdstem/campagnes>
- Jeugdzorg Nederland (z.d.). *Jeugdbescherming*. Geraadpleegd op 17 januari 2025, van <http://jeugdzorgnederland.nl/jeugdbescherming/jeugdbescherming/>
- Kinderrechten (z.d.). *Kinderrechtenverdrag*. Geraadpleegd op 16 november 2024, van <http://kinderrechten.nl>
- Kinderrechten (2023, 14 maart). *Onderzoek bevestigt: jongeren in de jeugdzorg voelen zich niet gehoord*. Geraadpleegd op 22 november 2024, van <http://kinderrechten.nl>
- Lätsch, D., Quehenberger, J., Prtmann, R., & Jud, A. (2023). Children's participation in the child protection system: Are young people from poor families less likely to be heard? *Children and Youth Services Review*, 145, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106762>
- Leeson, C. (2007). My life in care: experiences of non-participation in decision-making processes. *Child & Family Social Work*, 12(3), 268–277. [10.1111/j.1365-2206.2007.00499.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2007.00499.x)
- Markkula, N., Cabieses, B., Lehti, V., Uphoff, E., Astorga, S., & Stutzin, F. (2018). Use of health services among international migrant children - a systematic review. *Globalization and Health*, 14(52), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s12992-018-0370-9>
- Middel, F., Grietens, H., López López, M., Knorth, E. J., & Bouma, H. (2019). *Hestia research project: Resultaten van de dossierstudie*. Rijksuniversiteit Groningen.
- Middel, F., López López, M., Fluke, J., Witte, S., Biehal, N., & Grietens, H. (2024). Who is involved in child protection investigations? The relationship between gender, ethnicity/migration background, and contacts between parents and caseworkers during investigations and assessments. *Children and Youth Services Review*, 163, 107774. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107774>.
- Middel, F., Post, W., López López, M., & Grietens, H. (2021). Participation of Children Involved in the Child Protection System – Validation of the Meaningful Participation Assessment Tool (MPAT). *Child indicators research*, 14(2), 713-735. <https://doi.org/10.1007/s12187-020-09772-2>

- Place, V., Nabb, B., Gubi, E., Assel, K., Åhlén, J., Hagström, A., Bäärnhielm, S., Dalman, C., & Hollander, A. (2021). Perceived barriers to care for migrant children and young people with mental health problems and/or neurodevelopmental differences in high- income countries: a meta-ethnography. *BMJ Open*, *11*, 1-18. doi:10.1136/bmjopen-2020-045923
- Rap, S., Verkroost, D., & Bruning, M. (2019). Children's participation in Dutch youth care practice: an exploratory study into the opportunities for child participation in youth care from professionals' perspective. *Child Care in Practice*, *25*(1), 37–50.
<https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/13575279.2018.1521382>
- Van Bijleveld, G.G., Dedding, C.W.M., & Bunders-Aelen, J.F.G. (2014). Seeing eye to eye or not? Young people's and child protection worker's perspectives on children's participation within the Dutch child protection and welfare services. *Children and Youth Services Review*, *47*, 253-259
- Van der Deijl, E., Heikamp, T., Jager, B., Van der Ploeg, Y., Van de Wouw, A. (2024). "Ze luisteren wel, maar ik voel me niet gehoord." *Jongeren over aandacht in de jeugdzorg*. (Onderzoeksrapport 2024). Stichting Het Vergeten Kind. Geraadpleegd op 27 november 2024, van <http://hetvergetenkind.nl>
- Vis, S.A., Strandbu, A., Holtan, A., & Thomas, N. (2011). Participation and health – a research review of child participation in planning and decision-making. *Child & Family Social Work*, *16*, 325-335. doi:10.1111/j.1365-2206.2010.00743.x
- Woolfson, R.C., Heffernan, E., Paul, M., & Brown, M. (2010). Young people's views of the child protection system in Scotland. *British Journal of Social Work*, *40*(7), 2069-2085

Bijlage A

Overzicht van de uitgebreide items op de Meaningful Participation Assessment Tool (MPAT; Middel et al., 2020)

1. Is het kind geïnformeerd over zijn recht om op te groeien zonder geweld tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek (d.w.z., voordat er een besluit is genomen)?
2. Is het kind geïnformeerd over zijn recht op participatie (art. 12 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind) tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek (d.w.z., voordat er een besluit is genomen)?
3. Is het kind geïnformeerd over het participatieproces (mogelijkheden, gevolgen, focus en doel, mogelijke impact) tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek (d.w.z., voordat er een besluit is genomen)?
4. Heeft het kind informatie ontvangen over de inhoud van de melding (bijv. inhoud van de melding, verwijzende instantie, dat er een melding is gedaan, dat er zorgen zijn) tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek (d.w.z., voordat er een besluit is genomen)?
5. Heeft het kind inhoudelijke informatie ontvangen over het onderzoek(sproces) tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek (d.w.z., voordat er een besluit is genomen)?
6. Is het kind geïnformeerd over de uitkomsten van het besluitvormingsproces (bijv. of er ondersteuning wordt geboden, welke ondersteuning/maatregelen worden aangeboden)?
7. Heeft het kind informatie ontvangen over de vraag of en hoe zijn perspectieven en belangen zijn meegewogen in het besluitvormingsproces?
8. Is het kind gezien door medewerkers van de jeugdbeschermingsinstantie tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek (d.w.z., voordat er een besluit is genomen)?
9. Heeft de jeugdbeschermingsinstantie met het kind gecommuniceerd, en heeft het kind informatie gedeeld die relevant was voor het jeugdbeschermingsonderzoek (bijv. de mening van het kind over de problemen in het gezin, kindermishandeling, zorgen, mogelijke uitkomsten/besluiten/maatregelen) tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek (d.w.z., voordat er een besluit is genomen)?
10. Is het kind ten minste één keer individueel gezien of gehoord zonder de aanwezigheid van anderen (bijv. ouders, broers/zussen, leerkracht) tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek (d.w.z., voordat er een besluit is genomen)?

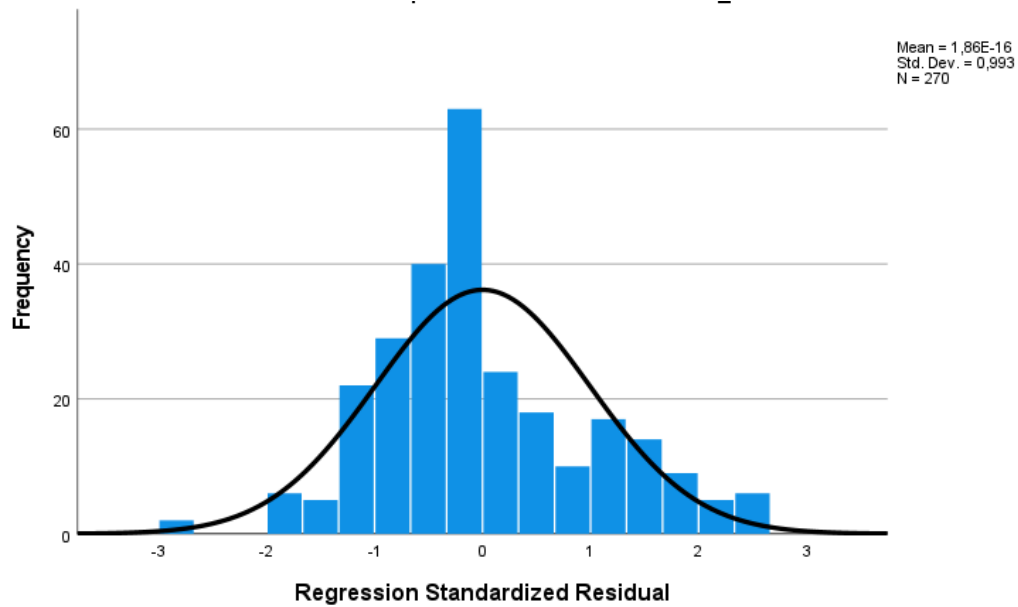
11. Zijn de opvattingen van het kind over het besluit gehoord tijdens het jeugdbeschermingsonderzoek (d.w.z., voordat er een besluit is genomen)?
12. Was het kind, of een vertegenwoordiger van het kind, aanwezig bij het moment van de besluitvorming?
13. Zijn de opvattingen van het kind meegewogen in het besluitvormingsproces?

Bijlage 2

Assumpties multiële regressiemodel

Figuur 3

Assumptie normaliteit

Figuur 4

Assumptie lineairiteit en homoscedasticiteit

